

24 educational institutions have become a base for research and experimental work in Volynia, Zaporizhzhia, Kyiv, Kharkov, Odessa, Ternopil, Dnipro regions, and the city of Kyiv.

The article analyzes the effectiveness of implementing the research and experimental work in these educational institutions and discloses the necessity of the tutor program development under support of the Tutor Association of Ukraine, Institute of Individualization and Tutoring, Scientific and Educational Center "Open Education Platform".

Key words: tutor technology, tutor support, tutor, educational establishments, research and experimental work.

УДК 373.011.3:-051:656.13

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.73-1.06>

Бондаренко В. І., Погорєлов М. Г.

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ В ГАЛУЗІ ТРАНСПОРТУ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Стаття присвячена проблемам підвищення ефективності системи формування готовності майбутніх викладачів професійного навчання в галузі транспорту до застосування ІКТ в професійній діяльності. Означено ключові завдання сучасної педагогічної освіти в підготовці фахівців, зміст фахової підготовки інженерів-педагогів у галузі транспорту до застосування ІКТ в процесі навчання та майбутній професійній діяльності, який має спрямовуватися на формування навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів. Класифіковано педагогічні умови за такими основними ознаками: за середовищем впливу на педагогічну систему (явища, процеси); за характером впливу на педагогічну систему (явища, процеси); за особливостями об'єкта впливу на педагогічну систему (явища, процеси).

Визначено, що для підвищення ефективності процесу професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі транспорту необхідний комплекс організаційно-педагогічних умов, які враховують структурно-функціональні особливості запропонованої системи формування готовності студентів до застосування ІКТ в професійній діяльності, підвищують якість і результативність освітнього процесу. В основу організаційно-педагогічних умов мають бути покладені такі основні чинники: соціально-економічний, ціннісно-орієнтаційний (особистісний), організаційно-педагогічний. Виокремлено такі основні організаційно-педагогічні умови ефективного формування готовності майбутніх викладачів професійного навчання в галузі транспорту до застосування ІКТ в професійній діяльності: 1) актуалізацію суб'єктної позиції студентів у процесі формування готовності до застосування ІКТ; 2) забезпечення гнучкості управління й самоуправління наочно-пізнавальною діяльністю студентів у процесі формування готовності до застосування ІКТ в майбутній професійній діяльності; 3) періодичне оновлення змісту професійно-інформатичної підготовки студентів; 4) стимулювання самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів, пов'язаної з використанням ІКТ.

Ключові слова: готовність, майбутні викладачі професійного навчання в галузі транспорту, інформаційно-комунікаційні технології, організаційно-педагогічні умови, професійна діяльність, навчально-виховний процес, заклад вищої освіти, суб'єктна позиція студентів, гнучкість управління та самоуправління, компонент готовності.

Зміни, що відбуваються в змісті професійної підготовки викладачів професійного навчання, висувають більш високі вимоги до професійних та особистісних якостей майбутнього викладача, що визначає основні напрями вдосконалення професійної підготовки в педагогічних університетах: формування професійної свідомості, моральних цінностей, прагнення творчої самореалізації в професійній діяльності з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей, розвитку їхнього пошуково-творчого потенціалу, педагогічної майстерності майбутніх педагогів, забезпечення готовності майбутніх учителів до професійного саморозвитку; формування широкої технічної ерудиції, технічного світогляду, технічної культури; формування професійної мобільності та гнучкості, готовності до використання інноваційних педагогічних та інформаційно-комунікативних технологій у навчально-виховному процесі; орієнтація майбутніх учителів на загальнолюдські цінності, постійне професійне та особистісне зростання, навчання впродовж життя [2].

Мета статті – дослідити проблеми підвищення ефективності формування готовності майбутніх викладачів професійного навчання в галузі транспорту до застосування ІКТ в професійній діяльності.

Проблема підвищення ефективності системи формування готовності майбутніх викладачів професійного навчання в галузі транспорту до застосування ІКТ в професійній діяльності зумовлює необхідність виявлення, обґрунтування та перевірки відповідних організаційно-педагогічних умов, які забезпечують успішність розв'язання поставлених освітніх завдань.

У загальному філософському сенсі поняття «умова» визначається як те, від чого залежить щось інше (що зумовлюється). Великий тлумачний словник сучасної української мови трактує дефініцію «умова» як деяку обставину, від якої що-небудь залежить; обстановку, у якій що-небудь відбувається; правила, установлені в якій-небудь сфері життєдіяльності [3, с. 80]. У психології під «умовою» розуміється сукупність внутрішніх і зовнішніх чинників, що визначають, прискорюють або сповільнюють психічний розвиток людини, впливають на процес, динаміку й кінцеві результати її розвитку [9, с. 271]. Педагогічною наукою «умови»

розглядаються як: 1) чинники й причини, що впливають на об'єктивність та обумовленість педагогічних явищ [5, с. 44]; 2) цілеспрямовані або штучно створені обставини, від яких залежить ефективність освітнього процесу й формування особистості [10, с. 80]; 3) результат цілеспрямованого відбору, конструювання та застосування елементів змісту, методів, організаційних форм навчання для досягнення дидактичних цілей [1, с. 24]; 4) компоненти педагогічної системи [4, с. 11]; 5) сукупність зовнішніх і внутрішніх обставин (чинників), реалізація яких впливає на успішність процесу навчання [5, с. 20].

Педагогічні умови класифікують за такими основними ознаками [4]:

1) за середовищем впливу на педагогічну систему (явища, процеси): а) зовнішні (природні, соціальні, культурні тощо); б) внутрішні (навчальні, моральні, психологічні тощо);

2) за характером впливу на педагогічну систему (явища, процеси): а) об'єктивні (нормативно-правові) – освітні стандарти, програми, постанови, розпорядження тощо; б) суб'єктивні (особистісна значущість освітніх цілей);

3) за особливостями об'єкта впливу на педагогічну систему (явища, процеси): а) загальні (економічні, культурні, соціальні тощо); б) специфічні (географічні, етнокультурні, матеріальні тощо).

У педагогіці розрізняють такі види умов [4; 6; 7]: 1) *психолого-педагогічні* (певні дії психологічного й педагогічного характеру, що впливають на розвиток особистості учасників освітнього процесу); 2) *дидактичні* (вибір певних форм, методів, засобів і змісту навчання для досягнення поставлених дидактичних цілей); 3) *організаційно-педагогічні* (певні заходи впливу, що забезпечують цілеспрямоване управління цілісним педагогічним процесом). Педагогічний процес закладу вищої освіти характеризується цілісністю, що виявляється як у змісті, так і в організації педагогічного процесу, він набуває цілісності завдяки єдності та взаємозв'язку навчального й виховного процесів, позанавчальної діяльності, науково-дослідної роботи студентів, педагогічної взаємодії, особистісної взаємодії, процесів самоосвіти й самовиховання [2, с. 106]. Отримання особистістю у вищій школі загальнокультурних і професійних знань – це культуротворчий досвід людства й української нації зокрема, ці знання сприяють піднесенню та самовизначенню студента як людини в культурі, його неперервному професійному й професійно-культурному розвитку [2, с. 117]. При цьому педагогічні умови обов'язково забезпечують ефективність функціонування педагогічних систем або процесів, слугують досягненню поставлених освітніх, виховних чи розвивальних цілей.

У контексті статті об'єктом управління є навчально-пізнавальна діяльність студента, а метою – формування готовності до застосування ІКТ.

Процес професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у галузі транспорту є складним за структурою, змістом, спрямованістю й результатом, тому для підвищення його ефективності необхідний комплекс організаційно-педагогічних умов, які враховують структурно-функціональні особливості запропонованої системи формування готовності студентів до застосування ІКТ в професійній діяльності, підвищують якість і результативність освітнього процесу.

Під організаційно-педагогічними умовами нами розуміється сукупність спеціально створених обставин і заходів, які забезпечують цілеспрямоване управління процесом формування готовності майбутніх викладачів професійного навчання в галузі транспорту до застосування ІКТ в професійній діяльності.

Аналіз різних підходів до виявлення сутності досліджуваної проблеми показав, що в основу організаційно-педагогічних умов ефективного формування готовності майбутніх викладачів професійного навчання в галузі транспорту до застосування ІКТ в професійній діяльності мають бути покладені такі основні чинники: соціально-економічний, ціннісно-орієнтаційний (особистісний), організаційно-педагогічний. Ці чинники забезпечують високий ступінь мотивації студентів до використання ІКТ в процесі навчання, ефективне функціонування освітнього процесу, зокрема, через раціональний вибір і реалізацію його основних компонентів – змісту, форм, методів, засобів тощо.

Нами виокремлено такі *основні організаційно-педагогічні умови* ефективного формування готовності майбутніх викладачів професійного навчання в галузі транспорту до застосування ІКТ в професійній діяльності: 1) актуалізація суб'єктної позиції студентів у процесі формування готовності до застосування ІКТ; 2) забезпечення гнучкості управління й самоуправління начально-пізнавальною діяльністю студентів у процесі формування готовності до застосування ІКТ в майбутній професійній діяльності; 3) періодичне оновлення змісту професійно-інформатичної підготовки студентів; 4) стимулювання самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів, пов'язаної з використанням ІКТ. Розглянемо кожну з умов детальніше.

1. Актуалізація суб'єктної позиції студентів у процесі формування готовності до застосування ІКТ.

Теоретичний аналіз досліджуваної проблеми показав, що актуалізація суб'єктної позиції особистості майбутнього інженера-педагога в процесі формування готовності до застосування ІКТ в професійній діяльності забезпечується за допомогою: а) стимулювання особистісних досягнень студентів у використанні ІКТ (створення ситуацій успіху); б) створення проблемних ситуацій у процесі формування готовності студентів до застосування ІКТ в професійній діяльності (проблемне навчання); в) включення студентів в особистісно-значущу для них освітню діяльність.

2. Забезпечення гнучкості управління й самоуправління начально-пізнавальною діяльністю студентів у процесі формування готовності до застосування ІКТ в майбутній професійній діяльності.

Процес формування готовності майбутнього інженера-педагога до застосування ІКТ в професійній діяльності, як і будь-який інший процес, протікатиме більш ефективно за умови його належного управління.

Завдяки використанню прийому гнучкості уможливується оптимальний перехід від “жорсткого” управління навчально-пізнавальною діяльністю студентів до “м’якого”, а далі – до самоуправління студентами своєю діяльністю з використання засобів ІКТ.

Аналіз педагогічного досвіду та результатів дослідження показав, що для більшості студентів готовність до застосування ІКТ в процесі навчально-пізнавальної та майбутньої професійної діяльності буде новою якістю особистості, яку необхідно сформувати.

Управління процесом формування в майбутніх інженерів-педагогів готовності до застосування ІКТ передбачає обґрунтування, формування та постановку викладачем комплексу відповідних цілей і, відповідно, їх прийняття (або самостійну постановку) студентами. У процесі дослідження комплекс цілей формувався на основі сукупності цілей окремих компонентів досліджуваної готовності, що в систематизованому вигляді подано в таблиці 1.

Таблиця 1

Комплекс цілей формування готовності майбутніх викладачів професійного навчання в галузі транспорту до застосування ІКТ в професійній діяльності

Компонент готовності до застосування ІКТ в професійній діяльності	Цілі управління – самоуправління
Мотиваційний	– формування ціннісних орієнтацій, спрямованих на виконання діяльності за допомогою ІКТ; – стимулювання потреби в оволодінні теорією та технологією застосування ІКТ у навчальній і майбутній професійній діяльності; – стимулювання потреби й прагнення вдосконалювати способи та прийоми використання ІКТ; – формування професійно-значущого ставлення до ІКТ як об’єкта майбутньої професійної діяльності.
Змістовий	– сформувати сукупність знань, необхідних для застосування ІКТ у майбутній професійної діяльності.
Операційно-діяльнісний	– сформувати вміння й навички, необхідні для застосування ІКТ в майбутній професійної діяльності; – розвивати творчі здібності, пов’язані з використанням ІКТ в професійній діяльності.
Емоційно-вольовий	– формування незалежності поглядів, підходів, свободи вибору під час роботи з ІКТ; – розвивати цілеспрямованість і самостійність у виконанні навчальних дій за допомогою ІКТ.
Рефлексивний	– розвивати здатність до аналізу й адекватного оцінювання власної діяльності з використанням ІКТ; – розвивати здатність аналізувати й об’єктивно оцінювати сфери та способи оптимальної реалізації ІКТ в професійної діяльності.

Гнучкість управління й самоуправління процесом формування в студентів готовності до застосування ІКТ в майбутній професійній діяльності залежить від чіткості виділення домінуючого набору цілей для конкретної організаційної форми навчання на різних етапах освітнього процесу.

3. Періодичне оновлення змісту професійно-інформатичної підготовки студентів.

В умовах сьогодення з’являється необхідність у педагогах-дослідниках, педагогах-новаторах, здатних миттєво реагувати на будь-які суспільні виклики й адекватно приймати необхідні заходи. Це вимагає періодичного перегляду (оновлення, осучаснення) змісту професійно-інформатичної підготовки студентів з позиції спрямованості на формування нових професійних якостей сучасного педагога, що забезпечують здатність до аналізу попередньої діяльності, виявлення актуальних проблем, постановки й конкретизації новітніх цілей, вибору ефективних способів їх досягнення, коректної оцінки одержаних результатів, рефлексії й самооцінки власних дій.

4. Стимулювання самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів, пов’язаної з використанням ІКТ.

На сучасному етапі суспільного розвитку процес оновлення інформації та, відповідно, “старіння” наявних знань здійснюється надзвичайно швидкими темпами. Тому в процесі професійної підготовки фахівців (зокрема й інженерів-педагогів у галузі транспорту) актуалізуються вміння самостійно здобувати та використовувати необхідну навчально-пізнавальну інформацію. Відповідно, одне з ключових завдань сучасної педагогічної освіти полягає в підготовці фахівців, які вміють самостійно здійснювати пошук і набуття необхідних знань, застосовувати їх на практиці й, найголовніше, навчати цього своїх вихованців (учнів ЗПТО).

Висновки. Зміст фахової підготовки інженерів-педагогів у галузі транспорту до застосування ІКТ в процесі навчання та майбутній професійній діяльності має спрямовуватися на формування навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів. При цьому основними формами організації самостійної

роботи студентів мають стати підготовка індивідуальних завдань із навчальних дисциплін, розроблення навчальних проєктів, підготовка до контрольних заходів, написання рефератів, курсових і випускових кваліфікаційних робіт, самостійне вивчення можливостей нових програмних продуктів тощо.

Процес формування готовності майбутніх викладачів професійного навчання в галузі транспорту до застосування ІКТ в професійній діяльності буде ефективним за дотримання таких організаційно-педагогічних умов: 1) актуалізація суб'єктної позиції студентів у процесі формування готовності до застосування ІКТ; 2) забезпечення гнучкості управління й самоуправління начально-пізнавальною діяльністю студентів у процесі формування готовності до застосування ІКТ в майбутній професійній діяльності; 3) періодичне оновлення змісту професійно-інформатичної підготовки студентів; 4) стимулювання самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів, пов'язаної з використанням ІКТ.

Визначені організаційно-педагогічні умови повинні реалізуватися лише комплексно й системно, оскільки їх ізольоване та фрагментарне відтворення без навчально-методичного супроводу унеможливить ефективне формування готовності майбутніх викладачів професійного навчання в галузі транспорту до застосування ІКТ в професійній діяльності.

Використана література:

1. Андреев В. И. Педагогика: Учебный курс для творческого саморазвития. 2-е изд. Казань : Центр инновационных технологий, 2000. 608 с.
2. Бондаренко В. І. Теоретичні і методичні засади формування іміджу майбутнього вчителя технологій у системі виховної роботи педагогічного університету : дис. ... докт. пед. наук : 13.00.07 / Східноукр. нац. ун-т ім. Володимира Даля. Київ, 2016. 489 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : ВТФ "Перун", 2005. 1728 с.
4. Ипполитова Н., Стерхова Н. Анализ понятия "педагогические условия": сущность, классификация. *General and Professional Education*. 2012. № 1. С. 8–14.
5. Коджаспирова Г. М. Педагогика в схемах, таблицах и опорных конспектах. Москва, 2008. 256 с.
6. Максимюк С. П. Педагогіка : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2005. 667 с.
7. Малафійк І. В. Дидактика : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2005. 397 с.
8. Матюшкин А. М., Понукалин А. А. Проблемные ситуации в психологической подготовке специалиста в вузе. *Вопросы психологии*. 1988. № 2. С. 76–82.
9. Немов Р. С. Психология. Словарь-справочник : в 2 ч. Москва : Владос-Пресс, 2007. Ч. 2. 351 с.
10. Полонский В. М. Понятийно-терминологический словарь по народному образованию и педагогике. Москва, 2001. 127 с.

References:

1. Andreev, V.I. (2000). *Pedagogika: Uchebnyj kurs dlja tvorcheskogo samorazvitija* [Pedagogy: Training Course for Creative Self-Development]. Kazan: Centr innovacionnyh tehnologij [in Russian].
2. Bondarenko, V. I. (2016). *Teoretychni i metodychni zasady formuvannia imidzhu maibutnoho vchytelia tekhnolohii u systemi vykhovnoi roboty pedahohichnoho universytetu*. [Theoretical and Methodical Foundations of Image Formation for Future Technology Teachers in the System of Educational Work of Pedagogical University]. Doctor's thesis. Volodymyr Dahl East Ukrainian National University: Kyiv [in Ukrainian].
3. Busel, V.T. (2005). *Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainiskoi movy*. [A great explanatory dictionary of modern Ukrainian] Kyiv: Perun [in Ukrainian].
4. Ippolitova, N., Sterhova, N. (2012). *Analiz ponjatija "pedagogicheskie uslovija": sushhnost', klassifikacija* [Analysis of the concept of "pedagogical conditions": essence, classification]. *Obshee y professionalnoe obrazovanye – General and Professional Education*, 1, 8–14 [in Russian].
5. Kodzhaspirova, G.M. (2008). *Pedagogika v shemah, tablicah i opornyh konspektah* [Pedagogy in charts, tables and supporting abstracts]. Moskva: Ajris-Press [in Russian].
6. Maksymiuk, S.P. (2005). *Pedahohika* [Pedagogics]. Kyiv: Kondor [in Ukrainian].
7. Malafiiik, I.V. (2005). *Dydaktyka* [Didactics]. Kyiv: Kondor [in Ukrainian].
8. Matjushkin, A.M., Ponukalin, A.A. (1988). *Problemyne situacii v psihologicheskoy podgotovke specialista v vuze* [Problem situations in the psychological preparation of a specialist at a university]. *Voprosy psihologii – Psychology Issues*, 2, 76–82 [in Russian].
9. Nemov, R.S. (2007). *Psihologija* [Psychology]. Moskva: Vlados-Press [in Russian].
10. Polonskij, V.M. (2001). *Ponyatiyno-terminologicheskij slovar po narodnomu obrazovaniyu i pedagogike* [Conceptual and terminological dictionary of public education and pedagogy]. Moskva [in Russian].

Bondarenko V. I., Pohorielov M. G. Pedagogical conditions for the formation of readiness of future teachers of professional transport education for using means of information and communication technologies

The article is devoted to the problems of increasing the efficiency of the system of future instructors' readiness for professional training in the field of transport for the application of ICT in their professional activity. The key tasks of modern pedagogical education in the training of specialists are determined. The content of the professional training of educational engineers in the field of transport for the use of ICT in the learning process and future professional activity, which should be directed to the formation of students' independent educational activities, is defined. Pedagogical conditions are classified according to the following main features such as the environment of influence on the pedagogical system (phenomena, processes), the nature of influence on the pedagogical system (phenomena, processes), the peculiarities of the object of influence on the pedagogical system (phenomena, processes).

It is determined that a complex of organizational and pedagogical conditions, which takes into account the structural and functional features of the proposed system of forming students' readiness for the use of ICT in professional activity and improves the quality and efficiency of the educational process to increase the efficiency of the process of professional training of future educational engineers in the field of transport is necessary. The following basic factors should be based on such organizational and pedagogical conditions as social and economic, value-oriented (personal) and organizational and pedagogical.

The following basic organizational and pedagogical conditions for the effective formation of the readiness of future teachers of vocational training in the field of transport to use ICT in professional activity are distinguished: 1) actualization of the subjective position of students in the process of forming readiness for the use of ICT; 2) ensuring flexibility of management and self-management of students' initial cognitive activity in the process of forming readiness for the use of ICT in future professional activity; 3) periodic updating of the content of professional training of students; 4) promotion of students' independent educational and cognitive activity related to the use of ICT.

Key words: *preparedness, future teachers of vocational training in the field of transport, information and communication technologies, organizational and pedagogical conditions, professional activity, the educational process, institutions of higher education, institution of higher education, subject position of students, flexibility of management and self-government, readiness component.*

УДК 378:629.5.072.8:005.57:004.9

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.73-1.07>

Бузовська Ю. Ф.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ СУДНОВОДІВ ДО МІЖКУЛЬТУРНОГО СПІЛКУВАННЯ

Актуалізовано проблему застосування засобів інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у підготовці майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування в закладах вищої морської освіти. Розкрито сутність поняття “інформаційно-комунікаційні технології” з погляду вітчизняних і зарубіжних науковців і дослідників, класифікацію ІКТ, спектр їх застосування в освітньому процесі закладів вищої освіти, специфіку розширення освітніх можливостей викладачів і здобувачів освіти за допомогою ІКТ, зазначено засоби ІКТ, які застосовуються в професійній підготовці майбутніх судноводіїв. Авторкою наочно подано апаратні (комп'ютери, Smart-дошки, планшети, телефони тощо) та програмні (комп'ютерні навчальні програми (NetClass Pro, Nibelung), Moodle, комп'ютерні мережі, словники, енциклопедії, електронні підручники тощо) засоби ІКТ, які активно використовувалися в процесі підготовки майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування.

Висвітлюється практичне значення та переваги застосування ІКТ для формування обізнаності майбутніх судноводіїв з теорією міжкультурного спілкування, культурними й національними особливостями та звичками представників різних країн і культур для навчання майбутніх судноводіїв спілкування англійською мовою в процесі міжкультурного діалогу, для формування їхніх умінь запобігати комунікативним невдачам, обирати адекватні комунікативні стратегії і стиль комунікативної поведінки, застосовувати мовленнєвий етикет тощо.

У процесі проведення формувального етапу експерименту практично доведено, що застосування ІКТ в аудиторній, самостійній і дистанційній підготовці майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування сприяє їх оволодінню навичками пошуку необхідної інформації щодо міжкультурного спілкування з представниками інших культур та етносів, у них формуються вміння аналізувати, обробляти, засвоювати її в процесі навчання, а також використовувати її надалі в професійному та повсякденному міжкультурному спілкуванні.

Ключові слова: *майбутні судноводії, підготовка до міжкультурного спілкування, інформаційно-комунікаційні технології, програмні й апаратні засоби.*

У професійній підготовці спеціалістів в освітньому середовищі закладу вищої освіти широко використовуються сучасні засоби інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ), які відкривають нові можливості викладачам і здобувачам освіти для покращення та інтенсифікації освітнього процесу, полегшення пошуку нової інформації, розвитку активності студентів і їхньої самостійності тощо.

Мета статті – актуалізувати проблему застосування засобів ІКТ в підготовці майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування в закладах вищої морської освіти; розкрити сутність поняття “інформаційно-комунікаційні технології”, спектр їх застосування в освітньому процесі закладів вищої освіти, специфіку розширення освітніх можливостей викладачів і здобувачів освіти за допомогою ІКТ.

Згідно зі Стандартом вищої освіти України галузь знань 27 «Транспорт», спеціальність 271 «Річковий та морський транспорт», спеціалізація «Навігація і управління морськими суднами» [8], у процесі професійної підготовки майбутні судноводії повинні набути таку загальну компетентність, як “навички використання інформаційних і комунікаційних технологій”, а зі спеціальних (фахових) компетентностей – “здатність використовувати радіолокатор та засоби автоматизованої радіолокаційної прокладки для забезпечення безпеки плавання”, “здатність забезпечувати безпечне плавання шляхом використання електронних картографічних